

ale to jen u přisedících ze skupiny zaměstnanců.

Řízení je upraveno v §§ 75—85 a 88.

§ 77 upravuje vykonání slibu, ale chybí výslovně ustanovení o následcích jeho porušení — není ani jinde podobného ustanovení — zvláště pro případ, že by šlo o porušení obchodního nebo závodního tajemství.

Strany se mohou dáti zastupovat advokáty nebo jinými zmocněnci — pokud nejsou pokoutníky a nejsou vyloučeni z volebního práva do obcí.

Rozhodčí soud má právo nutiti strany k dostavení se k soudu, má možnost zříditi straně opatrovníka k projednání věci. Má tím býti zabezpečeno, že zájmy těch, pro něž je nález závazný, nebudou nijak dotčeny.

Stejně může soud nutiti k dostavení se svědky a znalce a osoby přezvědné. Těmito jsou zde míněny osoby, které mohou rozhodčímu soudu podati odbornou informaci o vhodnosti úpravy (viz obdobné ustanovení č. 28 zák. o základních ustanoveních soudního řízení nesporného). Taková činnost zajisté podle ustanovení civ. ř. s. není znalecká.

Jak již bylo shora řečeno, svolá předseda příslušný senát řídit se poukazem ministerstva sociální péče nebo na žádost zájmové organizace zaměstnavatelů nebo odborové organizace zaměstnanců. Není zde tedy žádné žaloby, a to ani, jde-li o skutečný hromadný spor.

Podstatnou odchylkou od civ. ř. s. je, že je veřejnost vyloučena. Rovněž je svéráznou

úchylkou, že může být jednáno ev. jen za účasti 2 přisedících — nepraví se ani, za kterou skupinu — ustanovení, které při uvědomělosti organizací má spíše význam morální než praktický.

K § 82 jen poznamenávám, že arci protokol o poradě třeba sepsati zvláštní, protože do zápisu o poradě strany nesmějí nahlížeti.

O tom, že jsou nálezy a usnesení soudu ne-nařikatelné, byla řeč shora.

Náklady řízení hradí stát s výjimkou, že jde o spor hromadný. Tu mají platiti ustanovení civ. řádu soudního o nákladech. Jen na tento případ se může vztahovat ustanovení § 80, odst. 2 o tom, že stranám, které žádají za výslech osob uvedených v odstavci 1, může být uloženo, aby složily peněžitou zálohu, protože o záloze lze mluvit jen tam, kde může býti povinnost úhrady.

Není sice stanoveno zvlášť, že rozhodnutí soudu jsou vykonatelná, ale důsledkem všeobecného zastavení § 1 č. 26 c. ř. s. dlužno jim vykonatelnost tu přiznati. Význam to má ovšem jen, pokud jde o náklady, pokuty a peněžité tresty, poněvadž jinak není co vykonávat.

Celé jednání, rozhodnutí a listiny týkající se působnosti rozhodčích soudů (na př. plná moc pro jednání před nimi) jsou osvobozeny od kolků a poplatků. Celkem lze říci, že v těchto ustanoveních se obráží shora zmíněný rys vývoje poměrů. Spletitost poměrů vyžaduje na druhé straně úlev od tíhy formálních předpisů, rychlosti a jednotnosti rozhodování a tyto požadavky jsou tu celkem splněny.

Z rozhodnutí ve věcech pracovních.

Služební smlouva

§ 1151.

2076.

Služební poměr dělníků státní tabákové továrny jest poměrem soukromoprávním a pro nároky ze služebního poměru mezi stálou dělnicí státní tabákové továrny a státem jest pořad práva přípustný. (Rozh. nejv. soudu z 3. října 1935, Rv. I 100/35. Váž. obč. 14580.)

Není pochybnosti o tom, že služební poměr mezi žalobkyní jako stálou dělnicí státní tabákové továrny a žalovaným státem jako jejím zaměstnavatelem jest poměrem soukromoprávním a že nároky žalobkyně z tohoto poměru vyplývající mohou býti uplatňovány pořadem práva, ježto tu nejde o poměr státního zaměstnance pragmatikálního, nýbrž o poměr založený soukromoprávní námezdní smlouvou, která byla upravena pracovním řádem továren na tabák Československé republiky, schválený výnosem ministerstva financí ze dne 23. května 1922, čís. 1000547/14619/22-IV/3.

§ 1151.

2077.

Konalo-li dospělé dítě rodičům po řadu let práce pro jejich podnik, jest spor o náhradu hodnoty

vykonaných služeb sporem ze služební smlouvy mlčky tím uzavřená. (Rozh. nejv. soudu z 27. června 1935, Rv. II 815/1933, Právo čs. č. 317/II.)

Nejvyšší soud odmítl dovolání žalobce a v odůvodnění uvedl: Žalobce uplatňuje, že byl v řeznické živnosti žalované (své matky) činným jako obchodvedoucí, a to od roku 1910. Po celou dobu nebyla mu prý žalovanou vyplácena pravidelná mzda. Služby vykonával prý proto, že žalovaná od počátku i později opětovně mu slibovala a ho ujišťovala, že řeznictví mu jednou později odevzdá bez úplaty a připomínala, že žalobce vlastně pracuje pro svůj budoucí podnik. Ježto žalovaná v roce 1931, kdy žalobce naléhal na odevzdání podniku, odepřela mu jej odevzdati a nabízela mu pouze propachtování podniku za roční pachtovné 1500 Kč, domáhá se žalobce na žalované »hodnoty služeb jím za žalovanou vykonaných« v celkové výši 93.700 Kč.

Pro posouzení povahy sporu je rozhodným žalobní přednes (skutkový přednes) a z tohoto přednesu plyne v souzené věci, že jde o spor tkvící v námezdním poměru mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. Nejvyšší soud dovodil v četných rozhodnutích (sb. n. s. č. 9173, 9246

a j.*) zásadu, že konalo-li dospělé dítě rodičům po řadu let práce jen v naději, že mu bude odevzdáno jejich hospodářství, uskutečnila se mezi nimi mlčky služební smlouva pro případ, že mu hospodářství nebude odevzdáno.

§ 1154.

2078.

Pensionováním zaměstnance nastává rozvázání služebního poměru a stanou se splatnými veškeré druhy odměny zaměstnancovy, pokud jsou co do důvodu a výše zjistitelné. (Rozh. nejv. soudu z 5. dubna 1935, Rv I 2340/1934, Právo čs. č. 306/II.)

Dovolatel vytýká dále mylné právní posouzení otázky promlčení zažalovaných nároků. Při posouzení této otázky jest rozlišovat mezi jednotlivými nároky.

ad I. Remunerace novoroční byla přiznána žalobci služební smlouvou ze dne 15. prosince 1926 bez jakéhokoliv obmezení. Z této remunerace za rok 1930 příslušela žalobci poměrná část, odpovídající délce konání služby v tomto roce. Mezi stranami jest nesporno, že rozvázání služebního poměru stran nastalo srovnalou vůlí stran dne 31. července 1930 pensionováním. Tímto dnem skončila povinnost žalobce konati žalované záložní služby a staly se splatnými podle § 1154 obč. zákona, jenž podle § 42 zákona č. 20/1010 ř. z. má platnost i pro obor zákona o obchodních pomocnících, veškeré dluhy, odměny žalobce, pokud jak co do důvodu, tak co do výše byly zjistitelné. Nárok na poměrnou část novoroční remunerace založen jest na ustanovení § 16 zák. č. 20/1910 ř. z. a nic nebránilo žalobci, by jej neuplatnil ihned po 31. červenci 1930. Ježto žalobce podal žalobu až dne 28. prosince 1933, neúčinně tak ve tříleté lhůtě § 1486 č. 5 obč. zákona a jest proto tato část jeho nároku promlčena.

Tak zv. bilanční remunerace za rok 1929 byla splatnou podle vlastního přednesu žalobce za valné hromadě delegátů záložny, jež se konala dne 10. dubna 1930 a žalobci tuto remuneraci za rok 1929 nepřičkla. Žalobci bylo podle vlastního přednesu již od této valné hromady známo stanovisko žalované záložny a bylo jeho věcí, by svůj nárok uplatnil. Ježto žalobce i nárok na bilanční remuneraci za rok 1929 uplatnil až dne 28. prosince 1933, jest i tento nárok podle § 1486, č. 5 obč. zákona promlčen. Soud odvolací posoudil věc správně, když u těchto dvou nároků uznal, že nastalo promlčení.

ad II. Jinak jest tomu, pokud jde o bilanční remuneraci za rok 1930. Žalobce netvrdil, že mu také remunerace bilanční příslušela bez ohledu na to, byl-li docílen čistý zisk, případně že mu byla vyplacena i v letech, kdy záložna tento zisk nevykázala. Podle dotčené smlouvy služební ze dne 15. prosince 1926 měla býti bilanční remunerace vyplacena ze zisku záložny a byla závislou na jeho výši. Před zhotovením bilance za rok 1930 nebylo jisto, zda žalovaná záložna vykáže čistý zisk za rok 1930 a před valnou hro-

*) V á ž. o b č. 9173 (rozh. z 13. IX. 1929, Rv I 1635/28): Konal-li dospělý syn otci po řadu let práce v hospodářství jen v naději, že mu bude odevzdáno otcovo hospodářství, uskutečnila se mezi nimi mlčky služební smlouva pro případ, že mu hospodářství nebude odevzdáno.

V á ž. o b č. 9246 (rozh. z 5. X. 1929, Rv I 1966/28): Mezi snachou, konající práce v tchánově hospodářství, a tchámem vznikl námezdní poměr, slíbil-li tchán snaše, že předá jedmu jejím manželů usedlost. Nelze však míti za to, že tchán, propachtovav usedlost třetí osobě, zbavil se možnosti dostáti svému slibu, a jest proto žalobu o zaplacení mzdy pro tentokrátě zamítnouti.

madou delegátů záložny nebylo ani jisto, jak s tímto ziskem bude naloženo. Tato valná hromada konala se však teprve dne 5. března 1931. Teprve tehdy mohl žalobce uplatnit nárok na tuto remuneraci, případně její část.

V době skončení aktivního služebního poměru žalobce byla tedy nejistou nejen výše remunerace, nýbrž i její základ. Nedá se proto tato bilanční remunerace za rok 1930 posuzovati stejně jako novoroční remunerace za rok 1930. Ježto do podání žaloby dne 28. prosince 1933 neuplynula u tohoto nároku tříletá promlčecí lhůta, není promlčen.

§ 1159a)

2079.

Stranám není zabráněno, aby služební poměr zrušily dohodou i před uplynutím doby, na niž byl sjednán, anebo i před uplynutím stanovené výpovědní lhůty. (Rozh. nejv. soudu z 13. prosince 1935, Rv I 1956/1935; Právo čs. č. 307/II.)

Statkoví úředníci

2080.

Propadná lhůta § 33 zák. čís. 9/14 ř. z. počíná se dnem, kdy došlo k předčasnému propuštění úředníka, nikoliv dnem, kdy nároky z bezdůvodného propuštění mohly býti na soud vzneseny. (Rozh. nejv. soudu z 30. října 1935, Rv I 1519/35, Váž. obč. 14656.)

Nižší soudy správně dolíčily, že podle § 33 zák. o statkových úřednících ze dne 13. ledna 1914, čís. 9 ř. z., jest uplatnit nároky statkového úředníka, jakým byl žalobce, z předčasného propuštění do šesti měsíců po dni propuštění a že lhůta ta je lhůtou propadnou, k níž jest přihlížeti z úřadu (srov. rozh. čís. 5072, 7545, 7719, 8550 sb. n. s.*). Ježto k propuštění žalobce, jak nesporno, došlo dne 22. července 1930, nároky žalobce v projednávaném sporu z tohoto bezdůvodného propuštění byly však uplatněny až po uplynutí propadné lhůty § 33 zák. čís. 9/1914, právem byla žaloba nižšími soudy zamítnuta.

... Okolnost, že šestiměsíční lhůta § 33 zák. čís. 9/1914 neuplynula v době podání žaloby od

*) V á ž. o b č. 5072 (rozh. z 26. V. 1925, R I 440/25): Lhůta § 34 zák. o obch. pomoc. jest propadnou lhůtou práva hmotného. K zachování lhůty (§ 232 c. ř. s.) jest třeba, aby žaloba byla podána u soudu příslušného. Podána-li žaloba ve lhůtě u soudu nepřislušného, jest lhůta zachována, byl-li spor nepřislušným soudem podle šestého odstavce § 261 c. ř. s. odstoupen na soud příslušný. Zachována-li lhůta v čase žaloby, zůstane zachována, byl-li napotomní spor o příslušnost po uplynutí lhůty rozhodnut tak, že příslušným uznán soud, na který žaloba původně byla podána.

V á ž. o b č. 7545 (rozh. z 24. XI. 1927, Rv I 406/27): Nárok zaměstnance na zabráněm majetku proti přidělici na náhradu škody, ježto proti ujednání přidělice se Státním pozemkovým úřadem při předání zbytkového statku přesadil zaměstnanec z deputátů na dělníka s denním platem, což podle ujednání bylo považováno za propuštění bez vážného důvodu, dlužno uplatňovati ve lhůtě § 1162 d) obč. zák., k níž jest přihlížeti z úřadu.

V á ž. o b č. 7719 (rozh. z 26. I. 1928, Rv I 578/27): Zavázal-li se obchodní pomocník, že pro případ vystoupení ze služby (nenastoupení služby) zaplatí zaměstnavateli pevně smlouvenou náhradu, jde o smluvní pokutu, náležející k nárokům zaměstnavatele proti zaměstnanci podle § 31, třetí odstavce zákona. I v tomto případě dlužno nárok uplatnit v propadné lhůtě § 34 zák., k níž dlužno přihlížeti z úřadu.

V á ž. o b č. 8550 (rozh. z 13. XII. 1928, Rv I 1141/28): Služební poměr statkových úředníků v případě jejich předčasného propuštění bez důležitého důvodu se zrušuje a nemají nároku na obnovení služebního poměru. Šestiměsíční lhůta § 33 zák. o statkových úřednících počíná propuštěním zaměstnance, nikoliv teprve, když zaměstnanec zvěděl, že důvod propouštěcí není po právu.

osvobozujícího rozsudku krajského soudu v T. ze dne 17. července 1931, pokud se týče, že neplynula v době uplatnění zažalovaných nároků od doby, kdy žalobce zvěděl o prohlášení žalovaného ze dne 10. dubna 1929, je bez významu, ježto podle § 33 zák. č. 9/1914 počíná se propadná šestiměsíční lhůta předčasným propuštěním a nikoliv teprve dnem, kdy nároky z bezdůvodného propuštění mohly být na soud vzneseny, jak tomu je podle § 1162 d) obč. zák.

Pozemková reforma

2081.

»Postaráním sa« štátu podľa § 75 zák. č. 329/1920 Sb. z. a n. v znení zák. č. 220/1922 Sb. z. a n. o zamestnancov na veľkom majetku pozemkovom, prevzatom k účelom pozemkovej reformy, poskytuje sa náhrada za stratu zamestnania resp. za ujmy zo zrušenia služobného pomeru. Týmto »postaráním sa« nie sú dotknuté nároky zamestnancov, ktoré majú na základe iných zákonných alebo smluvných ustanovení. (Rozh. nejv. soudu z 3. XII. 1935, Rv IV 459/35, Úr. sb. č. 2343.)

Z doslovu § 75 náhr. zák. v znení novely č. 220/1922 Sb. z. a n. a jeho smyslu, ďalej z prevádzacieho nariadenia č. 305/1922 Sb. z. a n. je zrejmé, že »postaráním sa« štátu o zamestnancov na veľkom majetku pozemkovom, prevzatom k účelom pozemkovej reformy, jedným zo spôsobov uvedených v cit. § (tedy aj zaopatrením starobným a invalidným) poskytuje sa zamestnanci náhrada za stratu zamestnania, pokiaľ sa týka za ujmy zo zrušenia služobného pomeru, ako to Najvyšší súd stále uznáva (vid rozh. č. 6004, 10917 Sb. n. s.*). Týmto »postaráním sa« nie sú však dotknuté nároky zamestnancov, ktoré títo majú na zaopatrenie zo služobného pomeru na základe iných zákonných alebo smluvných ustanovení, a ani nároky na odškodné z dôvodu, ktorý je právnym základom žalobného nároku (náhrada škody pro nepřihlášení k pensijnímu pojištění).

Pracovní doba

§§ 6, 7.

2082.

Vedúci zamestnanec nemôže požadovať po zrušení služobného pomeru zvláštnu odmenu za svoje nekontrolované práce, konané prez čas, o ktorých zamestnávateľ po dobu rokov trvajúceho služobného pomeru nevedel a o ktorých zamestnávateľ ani nevedomil z dôvodu, že ich konanie, pokiaľ bol v službe, pokladal za svoju povinnosť. (Rozh. nejv. soudu z 19. XI. 1935, Rv IV 521/35; Úr. sb. 2317, Váž. obč. 14703.)

Odvolací súd zistil ďalej, že žalobník bol v dobe od 26. mája 1928 do augusta 1933 dirigentom

*) V á ž. o b č. 6004 (rozh. z 5. V. 1926, Rv I 1793/25): Pensijní normál, jímž byly přiznány majitelem panství zaměstnancům zaopatřovací požitky, nepozbyl platnosti tím, že panství bylo napotom převzato k účelům pozemkové reformy. Vlastník statků převzatých Státním pozemkovým úřadem není zproštěn závazků ze služebních nebo zaopatřovacích smluv. Lhostejno, že zaměstnanec obdržel od Státního pozemkového úřadu obytné ve smyslu § 75 náhr. zák.

V á ž. o b č. 10.917 (rozh. z 2. VII. 1931, Rv I 837/31, v »Pracovním právem« č. 294): Harrachovským zaměstnancům, vystoupivším ze služby po deseti letech následkem pozemkové reformy, přísluší nárok na pensii. Přijetím obytného od Státního pozemkového úřadu a přijetím přidělených nemovitostí neztratil zaměstnanec nárok na pensii. Pro placení výslužného jest lhostejno, že zaměstnanec nekoná službu, ať ještě není invalidním.

s prokurou u T.-ského úverného ústavu, bol tedy vedúcim úradníkom, ktorý si svoju prácu sám zadeloval, tak ako to vedenie obchodu vyžadovalo a ako to on za dobré uznal. Žalobník pred nižšími súdmi vôbec ani netvrdil, že žalovaná strana vedela o tom, že pracuje prez čas a že za túto prácu osobitnú odmenu požadoval, po prípade, že pri výplate pravidelných požitkov si činil nejaké výhrady z titulu prác, konaných prez čas. Tým dal jasne najavo, že smluvnou mesačnou mzdou je odmenená aj práca prez čas, ktorú konal a ku ktorej sa s ohľadom na svoje vedúce postavenie cítil zaviazaným. Odporovalo by poctivému právnemu styku, aby vedúci zamestnanec za svoje nekontrolované práce, o ktorých zamestnávateľ po dobu rokov trvajúceho služobného pomeru nevedel a o ktorých zamestnávateľ ani nevedomil z dôvodu, že ich považoval za svoju povinnosť, po zrušení služobného pomeru, zmeniac jednostranne svoje stanovisko, požadovať mohol osobitnú odmenu.

2083.

Přestupky zák. č. 91/1918 Sb. o osmihodinové době pracovní nelze trestati podle trestních ustanovení živ. řádu (na př. podle § 133 lit. b) ž. ř.), nýbrž výlučně jen podle § 13 zák. č. 91/1918 Sb. (Nál. nejv. spr. soudu z 31. března 1936, č. 11.316/36.)

Závodní výbory

§ 23

2084.

Řádné svolání schůze závodního výboru je předpokladem platnosti jeho usnesení. (Nál. nejv. spr. soudu z 20. listopadu 1935, č. 19654/35.)

Stížnost vytýká jako formální vadu, že závodní výbor neusnesl se legálním způsobem na podání stížnosti k rozhodčí komisi, ježto ke schůzi závodního výboru, na níž stalo se usnesení o podání stížnosti, nebyla firma písemně pozvána, a že tato námitka, vznesená již v řízení před rozhodčí komisí, nebyla v tomto řízení vyvrácena.

Námitka tato je důvodná. Ačkoliv stěžovatelka podle jednacích protokolů ve správních spisech založených, již ve správním řízení uvedenu námitkou se bránila, nezaujal žalovaný úřad k této námitce její žádného stanoviska. Toto opominutí tvoří podstatnou vadu řízení, neboť řádné svolání schůze závodního výboru je podle § 23 zák. o záv. výborech č. 330/1921 předpokladem platnosti jeho usnesení a měla tedy rozhodčí komise vzhledem k uvedené námitce stěžovatelky zkoumati, zda předpoklad onen byl splněn. Neučinila-li tak, je rozhodnutí její vadné.

§ 26.

2085.

I. Rozhodčí komise není příslušná rozhodovati o tom, jaký vliv má výpověď daná zaměstnavatelem členu záv. výboru bez předchozího souhlasu rozh. komise na trvání soukromoprávního poměru pracovního mezi zaměstnavatelem a zaměstnaným členem závodního výboru.

II. Z toho, že členové závodního výboru podepsali seznam vypověděných zaměstnanců, obsahující jejich jména, nemůže být dovozováno, že s výpovědí souhlasili. Nál. nejv. spr. soudu z 20. listopadu 1935, č. 19.655/35.

Jednaje o stížnosti, musí nejv. spr. soud v první řadě zabývatí se námitkou, že rozhodčí komise nebyla oprávněna vysloviti, že výpověď daná členům závodního výboru se zrušuje, ježto výrokem tím překročila rozhodčí komise svou

působnost. Soud shledal v tomto bodě stížnost důvodnou. Podle konstantní judikatury nejv. spr. soudu je rozhodčí komise podle §§ 22 a 26 zák. č. 330/1921 při propouštění členů závodního výboru povolána jediné k tomu, aby rozhodovala o udělení souhlasu k tomuto propuštění, a stalo-li se propuštění bez jeho souhlasu, aby rozhodovala o tom, zda propuštění ono je podle zákona přípustné či nikoliv, nemůže však judikátně rozhodovati o tom, jaký vliv má výpověď taková na trvání soukromoprávního poměru pracovního mezi zaměstnavatelem a zaměstnaným členem závodního výboru. V důsledku toho bylo nutno výrok rozhodčí komise, jímž bylo propuštění dnešních zúčastněných stran zrušeno, podle § 7 zák. o s. s. zrušiti pro nezákonnost.

Naříkané rozhodnutí obsahuje však ještě výrok další. Členové závodního výboru stěžovali si k rozhodčí komisi pro porušení § 22 zák. o závodních výborech, jež podle jejich stížnosti nastala tím, že byli propuštěni bez souhlasu rozhodčí komise. Rozhodčí komise prohlásivši naříkaným nálezem, že stížnosti vyhovuje, uznala tím, že citovaný zákonný předpis porušen byl, ke kterémužto výroku arci rozhodčí komise kompetentní byla, a je tedy výrok ten přezkoumati v rámci stížnosti proti němu podané.

Stěžovatelka dále vytýká a vytýkala již v řízení správním, že členové závodního výboru sami svým podpisem potvrdili, že souhlasí s danou jim výpovědí, takže propuštění jich stalo se na základě vzájemné dohody a nikoliv proti jejich vůli. Poněvadž § 22, odst. 2, zák. o záv. výborech týká se pouze propuštění členů závodního výboru proti jejich vůli, nelze podle stížnosti mluvit o porušení tohoto předpisu.

Žalovaný úřad zamítl tuto námitku stížnosti z toho důvodu, poněvadž podpis na seznamu osob postižených není důkazem souhlasu jejich s výpovědí, což je nejlépe patrné z toho, že podali proti výpovědi stížnost. Nejvyšší správní soud neshledal úsudek tento nijak nelogickým, neboť z toho, že členové závodního výboru podepsali seznam vypověděných zaměstnanců, obsahující jejich jména, může býti dovozováno pouze tolik, že o výpovědi byli vrozuměni, nikoliv však že s ní souhlasili. Ale pak netřeba zabývat se ještě dalším, zřejmě jen subsidiárním důvodem žalovaného úřadu, že totiž nedošlo k rozvázání pracovního poměru, poněvadž zmínění členové závodního výboru ze závodu nevystoupili, neboť, jak dovoděno, zmíněná námitka stížnosti byla dostatečně vyvrácena již prvním důvodem naříkaného rozhodnutí.

Podporování nezaměstnaných 2086.

I. Nezaměstnaní členové odborové organizace zaměstnanců, která podle svých stanov a pravidel poskytuje členům podpory v nezaměstnanosti, mají právní nárok na státní příplatek. Nárok ten lze uplatnit prostřednictvím kterékoli odborové organizace, u které jsou splněny zákonem stanovené předpoklady.

II. Odborová organizace má právní nárok na to, aby svolení k výplatě státního příplatku nebylo jí odíráno a rozhodnutí o žádosti odborové organizace za svolení ke zprostředkování výplaty státního příplatku není ve volné úvaze úřadu; opačné ustanovení § 1, odst. 1., vl. nař. č. 186/1924 Sb. z. a n. překročilo rámec zákonného zmocnění, obsažený v zákoně č. 267/1921 Sb. z. a n., a je proto neplatné. (Nález nejv. spr. soudu z 29. května 1936, č. 13.262/36.)

Podáním z 8. září 1933 požádal stěžující si Svaz u ministerstva sociální péče na základě čl. IV. nař. č. 161/1933 o svolení k zprostředkování výplaty státního příplatku k podpoře nezaměstnaných a dodal, že svolení k výplatě státního příspěvku k podpoře v nezaměstnanosti bylo Svazu dáno podle § 4, odst. 3., zák. č. 267/1921, výnosem ministerstva sociální péče ze 4. dubna 1925.

Výnosem ministerstva sociální péče z 20. října 1933 bylo stěžujícímu si Svazu sděleno, že vláda usnesla se podle čl. II. nař. č. 161/1933 a podle § 1 nař. č. 186/1924, aby svolení zprostředkovat výplatu státního příplatku k podpoře nezaměstnaných stěžujícímu si Svazu uděleno nebylo. V dalším obsahu výnosu upozornilo ministerstvo, že stěžující si Svaz není oprávněn, počínajíc doručením výnosu, vypláceti státní příplatek k podpoře nezaměstnaných, a učinilo dispoice po stránce finanční a kontrolní.

Nejvyšší správní soud uvažoval o stížnosti, podané na rozhodnutí vlády Československé republiky z 13. října 1933, takto:

Zákonem č. 267/1921 Sb., který se změnami provedenými zákonem č. 74/1930 Sb. a nařízením č. 161/1933 Sb. platil v době vydání naříkaného rozhodnutí, upraveno bylo podporování nezaměstnaných podle t. zv. gentského systému. Smysl tohoto systému je ten, že podporu poskytuje nezaměstnaným jednak odborová organizace, jejímž je nezaměstnaný členem, jednak stát ve formě zvláštního státního příspěvku (příplatku).

Podle § 1 zák. č. 267/1921 Sb. mohou si příslušníci tohoto státu, kteří podléhají povinnému nemocenskému pojištění, zajistiti nárok na státní příspěvek k podpoře nezaměstnaných za podmínek v zákoně uvedených. Nárok na tento příspěvek mají, jak praví § 2 zákona, členové odborové organizace zaměstnanců, která podle svých stanov a pravidel poskytuje členům podpory v nezaměstnanosti. Je-li nezaměstnaný členem několika odborových organizací, pak má vzhledem k ustanovení § 3, odst. 2., zákona nárok na státní příspěvek pouze v jedné organizaci, a to v té, kterou si sám zvolí. (§ 4, odst. 1., č. 2., zák. ve znění zák. 74/1930 Sb.)

Z těchto zákonných ustanovení, jež zůstala pozdějšími zákony zcela nedotčena, vyplývá, že nezaměstnanému je přiznána právní nárok na státní příspěvek (příplatek).

Arci nemůže nezaměstnaný tento svůj právní nárok uplatňovati sám, neboť zákon, z důvodů účelosti, svěřil odborovým organizacím, aby výplatu tohoto příspěvku (příplatku) zprostředkovaly, jak vyplývá zřetelně z § 4, odst. 2., zákona čís. 267/1921. Zákon výslovně nazývá odborové organizace pouhými zprostředkovatelnými příspěvku (příplatku), což s hlediska základní konstrukce podpor v nezaměstnanosti jest jen důsledné, neboť úkolem odborových organizací je jediné, aby — poskytujiíce podpory ze svých prostředků — vyplácely současně státní příspěvek (příplatek), na který má nárok jediné nezaměstnaný.

Jde-li však při státním příspěvku (příplatku) o nárok nezaměstnaného, pak ovšem nezbyvá, nežli usouditi, že nárok ten lze uplatnit prostřednictvím kterékoli odborové organizace, ovšem jen takové, u které jsou splněny zákonem stanovené předpoklady. Tím je sice nárok nezaměstnaného omezen, neboť výplaty příspěvku (příplatku) nemůže se domáhati i u organizace, jež zákonným podmínkám nevyhovuje, avšak dalšímu omezení nárok nepodléhá, neboť není možno v zákoně nalézti žádnou oporu pro

úspěch, že by mohl být nezaměstnaný svého nároku na příspěvek (příplatek) z nějakého důvodu zbaven, jen když se o něj přihlásí u organizace, u které jsou zákonné předpoklady dány. Z toho však plyne důsledek, že také žádná odborová organizace, jež vyhovuje zákonným podmínkám, nemůže být vyloučena z možnosti, aby výplatu příspěvku (příplatku) zprostředkovala a aby takto její členové si u ní mohli své zákonné nároky na výplatu příspěvku (příplatku) zajistiti. Jsou-li tedy zákonné podmínky u některé odborové organizace splněny, t. j. zejména je-li organizace s to podporu v nezaměstnanosti poskytovat i statutárně i skutečně podle směrnic, jež obsahují právní předpisy, a ve výši jimi určené, pak musí svolení k zprostředkování výplaty státního příspěvku obdržeti. Odborová organizace uplatňuje ve skutečnosti svou žádost o svolení státní správy k zprostředkování výplaty státního příplatku práva svých členů, kterým, jak výše bylo řečeno, zákon čís. 267/1921 Sb. výslovně nárok na státní příplatek přiznává. Z toho ovšem plyne, že odborová organizace sama jako zprostředkovatelka výplaty má také právní nárok na to, aby svolení k výplatě státního příplatku nebylo jí odpíráno, jsou-li splněny u ní všechny předpoklady, neboť jinak by nárok nezaměstnaných na příplatek zákonem výslovně zaručený mohl být zmařen. Je-li tomu tak, pak ovšem nemůže být o žádosti odborové organizace o svolení k výplatě státního příplatku rozhodováno podle volné úvahy, ale pak také nemůže být rozhodnutí příslušného úřadu, jímž je svolení odpíráno, učiněno bez jakéhokoliv odůvodnění, neboť odborové organizaci přísluší nárok na to, aby seznala, z kterého zákonného důvodu svolení není uděleno.

Tento smysl má svolení k výplatě státního příplatku pro odborovou organizaci nejen podle původního ustanovení § 4, odst. 3., zák. č. 267/1921, nýbrž i podle jeho změny, jak se stala článkem II. nař. č. 161/1933, které dalo rozhodování pouze do rukou jiného státního činitele (vlády).

Vzhledem k tomu, co bylo právě řečeno, jeví se bezdůvodnou námitka nezákonnosti, kterou stěžující si Svaz spatřuje v okolnosti, že žalovaný úřad neudělil svolení k zprostředkování výplaty státního příplatku, opíraje se o čl. IV. nař. č. 161/1933, ač toto nařízení nemá oporu v zákoně č. 95/1933, pokud ukládá odborovým organizacím, aby podávaly svou žádost o svolení zprostředkování výplaty tehdy, když jim jedenkrát bylo svolení již uděleno. Neboť zmíněný čl. IV. nař. č. 161/1933 nemá smysl, který mu stížnost přikládá. Lze jej vykládati jen tak, že měla být umožněna generelní revize odborových organizací, které již svolení k výplatě státního příplatku měly, s toho hlediska, zda vyhovují zákonným požadavkům, které již dříve byly stanoveny, anebo v nařízení č. 161/1933 byly nově fixovány. Na nároku odborové organizace, která zákonným podmínkám vyhovuje, na zprostředkování výplaty státního příplatku se tím však nic nezměnilo.

V druhé řadě vytýká stížnost vadu řízení, a to v tom směru, že naříkané rozhodnutí není nijak odůvodněno, takže stěžujícímu si Svazu je znemožněna právní obrana. Tato námitka je ovšem podle toho, co bylo výše vyloženo, důvodná, neboť je uznanou zásadou správního řízení, v judi-

katuře tohoto soudu důsledně zastávanou, že každé zamítavé rozhodnutí správních úřadů musí být odůvodněno, aby strana mohla nabýti vědomosti o tom, proč úřad její žádost tímto způsobem vyřídil.

Je tedy naříkané rozhodnutí stíženo podstatnou vadou řízení.

Avšak z naříkaného rozhodnutí, jež se opírá o ustanovení § 1 nař. č. 186/1924, vychází najevo, že žalovaný úřad zastává stanovisko, že rozhodnutí o žádosti odborové organizace za svolení k zprostředkování výplaty státního příspěvku je v jeho volné úvaze. Tento názor však není správný, jak bylo výše dovedeno. Pokud pak to nařízení č. 186/1924 Sb. výslovně stanoví, nutno uznati, že překročilo rámec zákonného zmocnění, obsažený v zákoně č. 267/1921 Sb. a je proto neplatné.

Ježto tato vada řízení, spočívající v tom nedostatečném odůvodnění naříkaného rozhodnutí, způsobena byla nesprávným právním názorem žalovaného úřadu, slušelo naříkané rozhodnutí zrušiti podle § 7 zákona o správním soudě pro nezákonnost.

2087.

I. Ustanovení čl. II. vl. nař. č. 161/1933 Sb. z. a n., kterým byla přenesena příslušnost k rozhodování o žádostech odborových organizací o svolení ke zprostředkování výplaty státního příplatku na vládu, bylo vydáno v rámci zmocnění, daného zákonem č. 95/1933 Sb. z. a n., a jest platné.

II. Dohled na hospodaření státním příplatkem, kterému je podrobena odborová organizace zprostředkující výplatu státního příplatku, provádí ministerstvo sociální péče a ministerstvo financí. (Nález nejv. spr. soudu z 29. května 1936, č. 13263/36.)

I. Podáním ze dne 14. září 1933 požádalo stěžující si sdružení ministerstvo sociální péče na základě ustanovení nařízení č. 161/1933 o další svolení k výplatě státního příplatku k podporám v nezaměstnanosti a dodalo, že výplata státního příplatku k podporám v nezaměstnanosti byla sdružení již povolena před účinností nař. čís. 161/1933 výnosem min. soc. péče z r. 1925.

Výměrem ministerstva sociální péče ze dne 20. října 1933 bylo stěžujícímu si sdružení sděleno, že vláda ve své schůzi, konané dne 13. října 1933, usnesla se podle čl. II. nařízení č. 161/1933 a podle § 1 nař. č. 186/1924, aby svolení zprostředkovati výplatu státního příplatku k podpoře nezaměstnaných sdružení uděleno nebylo. V dalším obsahu výnosu upozornilo ministerstvo, že stěžující si sdružení není oprávněno počínajíc doručením výnosu vyplácti státní příplatek k podpoře nezaměstnaných, a učinilo dispoziční po stránce finanční a kontrolní.

Na toto rozhodnutí je podána první stížnost.

II. Rozhodnutím z 19. července 1934, označeným jako platební rozkaz, sdělilo ministerstvo sociální péče stěžujícímu si sdružení, že podle výpisu z účtu, k rozhodnutí připojenému, o výplatě náhrad za státní příplatek k podporám nezaměstnaných podle zákona č. 267/1921 Sb. zákona č. 74/1930 Sb. a nař. č. 161/1933 Sb. nevyúčtovalo částku Kč. K opravě nebo doplnění vrátilo ministerstvo doklady k vyúčtování, předložené v celkové částce Kč. Za předpokladu, že nebude šetřením zjištěno, že z důvodů zastupování členství měla být vyloučena vyšší částka, než je uvedena ve výpisu z účtu, a že sdružení ve všech případech, vrácených k doplnění a opravě, předloží účty všem podmínkám vyhovující,

bylo by nutno od nevyúčtované částky Kč odečísti částku Kč a jevila by se zatím splatná povinnost sdružení částkou Kč. Podle § 13, odst. 3., zákona č. 267/1921 Sb. a podle čl. VI. zákona č. 74/1930 Sb. uložilo ministerstvo sdružení, aby tuto částku do 15 dnů pod následky uvedenými v § 90 nař. č. 8/1928 Sb. zaplatilo, ježto v případě nezaplacení byla by tato částka vymáhána se 7% úroky na útraty sdružení.

Proti tomuto rozhodnutí směřuje druhá stížnost.

V dalším namítá stížnost nezákonnost naříkaného rozhodnutí, již vidí v tom, že rozhodnutí neprávem odňalo sdružení zprostředkování výplaty státního příplatku, ač nebylo tu podmínek k takovému opatření. Námitku tuto dlužno uznati za bezdůvodnou, ježto spočívá na nesprávném pojetí smyslu čl. IV. nař. č. 161/1933 Sb., jak nejvyšší správní soud dovodil v nálezu z dnešního dne č. 13.262/36, na jehož odůvodnění se podle § 44 jedn. řádu pro nejvyšší správní soud odkazuje.

Pokud však stížnost vytýká nepřislušnost vlády Československé republiky k rozhodování o žádostech odborových organizací o svolení k zprostředkování výplaty státního příplatku, dovozuje tuto nepřislušnost tvrzením, že nař. č. 161/1933 Sb. je ve svém ustanovení čl. II. v rozporu se zákonem č. 267/1921 Sb., tu sluší uvážiti, že nař. č. 161/1933 Sb. je vydáno na základě zákona č. 95/1933 Sb., podle jehož § 2 mají nařízení na jeho základě vydaná derogující moc i vůči platným zákonům. Mohlo tedy býti nařízením čís. 161/1933 Sb. zásadně změněno ustanovení zákona č. 267/1921 Sb. o příslušnosti ministerstva sociální péče k rozhodování o žádostech odborových organizací. Že by pak nařízení č. 161/1933 Sb. překročilo svým ustanovením o kompetenci vlády meze zmocnění, daného zákonem č. 95/1933 Sb., soud — zkoumaje platnost citovaného nařízení z úřední povinnosti — neshledal, neboť široké zmocnění zákonné, obsažené v §§ 1 a 2, zahrnuje v sobě zřejmě i přesuny v kompetencích úředních, upravených v platných zákonech, aniž je úprava úřední příslušnosti ze zákonného zmocnění vládě daného výslovně vyňata.

Stížnost však namítá dále, že naříkané rozhodnutí je stiženo vadou řízení, ježto není jinak odůvodněno. Této námitce slušelo dáti za pravdu z důvodů podrobně uvedených v nálezu shora citovaném, na který se odkazuje podle § 44 jedn. řádu pro s. s. Muselo proto býti naříkané rozhodnutí zrušeno podle § 7 zák. o s. s. pro nezákonnost.

Ad II. Jednaje o této stížnosti, musel soud z povinnosti úřední přihlédnouti k tomu, zda naříkané rozhodnutí bylo vydáno úřadem příslušným. Žalovaný úřad cituje jako právní základ pro své rozhodnutí jednak § 13, odst. 3., zák. č. 267/1921 Sb., jednak čl. IV. zákona č. 74/1930 Sb. Ze žádného z těchto ustanovení nelze však vyvoditi oprávnění žalovaného úřadu k vydání rozhodnutí toho obsahu, jaký má výměr stížností naříkaný.

Nejvyšší správní soud pak uvážil, že naříkané rozhodnutí ukládá stěžujícím si sdružení zaplacení určité částky peněžní, jež resultuje z činnosti sdružení při zprostředkování výplaty státního příplatku k podporám nezaměstnaných. Jeví se tedy naříkané rozhodnutí jako výron státního dohledu na hospodaření státním příplatkem, kterému je podrobena odborová organizace, výplatu státního příplatku zprostředkující.

Avšak dohled tento provádí podle § 4, odst. 1., č. 7 zák. č. 267/1921 Sb. ve znění čl. II. nař. č. 161/1933 Sb. ministerstvo sociální péče a mi-

nisterstvo financí. Z naříkaného rozhodnutí je patrné, že bylo vydáno jediné ministerstvem sociální péče, aniž se na jeho tvorbě zúčastnilo ministerstvo financí. Nebylo tedy rozhodnutí vydané úřadem podle právního předpisu příslušným, což zakládá podstatnou vadu řízení, pro kterou musil naříkaný výměr býti zrušen podle § 6 zák. o s. s.

Pracovní soudy

§ 1. 2088.

Pracovnímu soudu nepřisluší rozhodovati o nároku odvozaném ze smlouvy, kterou byly mezi stranami upraveny nároky vzešlé z pracovního poměru a která je narovnáním ve smyslu § 1380 ob. zák. obč. (Rozh. nejv. soudu ze 7. listopadu 1935, Rv II 647/35, Sb. min. sprav. č. 129.*)

Žalobce opřel žalobní nárok o to, že konal zemědělskému A. K. práce v jeho hospodářství a že bylo ujednáno, že A. K. ho za tyto práce odmění po své smrti a dále o to, že v roce 1933 došlo mezi spornými stranami k dohodě, o níž bylo sepsáno prohlášení ze dne 18. února 1933, jímž zůstavitel A. K. stvrdil vlastnoručním podpisem, že žalobci dluží na mzdě včetně úroků a úroků z prodlení 80.013 Kč 20 h a že, pokud se týče splatnosti této mzdy, bylo mezi žalobcem a A. K. ujednáno, že shora uvedený obnos jest splatný ihned po jeho smrti.

Nárok na zaplacení mzdy za dobu od 1. ledna 1933 do smrti A. K. nemohl býti opírán o dohodu ze dne 18. února 1933, nýbrž jen o poměr služební a k rozhodování o něm byl proto příslušným pracovní soud.

Pokud se týče částky 68.149 Kč 57 h, přisouzené žalobci nižšími soudy, byla žaloba opírána, jak již shora uvedeno, o dohodu ze dne 18. února 1933. Tato dohoda má povahu narovnání ve smyslu § 1380 ob. zák. obč. Žalobce neuplatňuje tudíž proti žalované pozůstalosti nárok z pracovního poměru, nýbrž opírá žalobní nárok o zcela jiný právní důvod, totiž o svrchu uvedený smír, který svou povahou je novací, ježto jím vznikl nový závazek (1376 ob. zák. obč.). O takovém nároku však nepřisluší rozhodovati soudům pracovním, nýbrž soudům řádným.

§ 1. 2089.

Pro žalobu, kterou žalobce — zaměstnanec — uplatňuje, že vnučený správce, který vypověděl jeho služební poměr, v době zrušení tohoto poměru nezaplatil vše, nač žalobce jako osoba zaměstnaná při podniku podrobeném vnučené správě prý měl nárok, není dána příslušnost pracovního soudu, nýbrž jest výlučně příslušným exekuční soud podle § 17 ex. ř. (Rozh. nejvyššího soudu z 4. října 1935, Rv I 870/35, Sb. min. sprav. č. 136.**)

*) Srov. k tomu Vá.ž. obč. 13.892 (rozh. z 26. X. 1934, R I 1265/34, v »Pracovním právu«, č. 929): Spory mezi zaměstnanci a zaměstnavateli o plnění na základě mimosoudní dohody náležejí k příslušnosti řádných soudů.

Vá.ž. obč. 12.702 (rozh. z 16. VI. 1933, R II 215/33, v »Pracovním právu«, č. 623): Nejde-li již o pohledávku ze služebního poměru, nýbrž o pohledávku, jejímž právním důvodem jest dohoda učiněná po skončení tohoto poměru, není odůvodněna příslušnost pracovních soudů.

Vá.ž. obč. 12.709 (rozh. z 22. VI. 1933, R I 558/33, v »Pracovním právu«, č. 622): K příslušnosti pracovních soudů nenáleží spor zaměstnavatele se zaměstnancem o zaplacení vyinkasovaných peněz, opírá-li žalobní nárok o mimosoudní dohodu se zaměstnancem.

**) Srov. k tomu Vá.ž. obč. 14.073 (rozh. z 4. I. 1935, R I 1552/34, v »Pracovním právu«, č. 1076): K projednání a rozhodnutí sporu o uznání pravosti

Žalobce domáhá se na vnučené správě městské elektrárny v K. zaplacení částky 1123 Kč proto, že byl od 20. dubna 1921 v této městské elektrárně zaměstnán jako úředník vedoucí knihy, že jeho služební poměr vnučeným správcem elektrárny byl vypovězen a zrušen ke dni 30. června 1933 a že vnučený správce ze zdráhá vyplatit žalobci remuneraci za první pololetí 1933 v zažalované výši. Není o tom sporu, že na firmu »Městská elektrárna v K.« byla podle usnesení okresního soudu v L. ze 6. prosince 1926, č. 132/25-6, zavedena vnučená správa a že toto exekuční řízení, vedené u okresního soudu v K. pod spis. zn. E 1744/26, dosud trvá.

Podle druhého odstavce § 17 ex. ř. přísluší výlučně exekučnímu soudu projednávat i rozhodovat všechny spory za řízení exekučního a z něho vzniklé, pokud v exekučním řádu jiný soud není prohlášen za příslušný k tomu. Vyžaduje tudíž příslušnost podle tohoto předpisu jednak, aby ustanovení exekučního řádu byla zřídkem sporu neb žalobního nároku, jednak aby exekuční řízení dalo podnět k vymáhání nároku žalobou, aby šlo o rozepří, jež byla vyvolána některou skutečností exekučního řízení. Tyto předpoklady byly v této věci splněny, hledí-li se k tomu, že správce přejímá nejen práva, nýbrž i dlužníkovy závazky, že byl tedy povinen dodržeti služební smlouvu, povinnou firmou se žalobcem ujednanou a podle předpisu ex. ř. jeho služební platy zapraviti z výtěžků vnučené správy, konečně, že spor vznikl tím, že vnučený správce vypověděl služební poměr žalobcům a že mu v době zrušení tohoto poměru nezaplátil vše, nač žalobce — jako osoba zaměstnaná při podnikání vnučené správě podrobenému — prý měl nárok. Šlo tedy o rozepří, která byla vyvolána skutečností za exekučního řízení vzniklou, t. j. zrušením smlouvy, vnučeným správcem a tvrzejným nedodržováním služební smlouvy žalobcovy, v níž vstoupila vnučená správa, takže tu samo exekuční řízení (činnost vnučeného správce) bylo důvodem žaloby. Na tom, o který právní důvod jest opřena žaloba, nesejde, nýbrž stačí, že důvod tu byl vyvolán takovou skutečností.

Jde ještě o otázku, zda ustanovení § 17, odst. 2., ex. ř. nebylo změněno zákonem č. 131/1931 Sb. z. a n. a zda zvláště nepozbylo platnosti § 44 cit. zák. V tomto směru bylo uvážiti toto: Zřejmým úmyslem zákonodárcovým bylo, aby u exekučního soudu byly soustředěny veškeré spory za řízení exekučního zahájené a z něho vzniklé, a to proto, aby tyto spory rozhodovány byly soudem s poměry dobře obeznámeným rychle, spolehlivě a s náklady pokud možno nejmenšími.

Úprava soudnictví ve sporech z poměru pracovního a služebního provedená zákonem o pracovních soudech ze dne 4. července 1931, č. 131 Sb. z. a n., sledovala cíl, všechny rozmanité předpisy dřívějšího práva sjednotiti ustanovením, že se rozhodování o sporech z poměru pracovního, služebního a učebního pokud možno soustředí u soudů jednotně upravených jak po stránce kompetenční, tak i pokud jde o řízení, a proto vytvořiti instituci takovou, která by byla příslušnou — pokud možno — pro všechny tyto spory, aneb aspoň pro největší část sporů. (Zpráva ústavně-právního výboru senátu, tisk 352/1930.) Již z toho je patrné, že zákonodárce byl si při úpravě soudnictví ve sporech z poměru pracovního toho vědom, že soustředění sporů

u zvláštních soudů jednotně upravených nelze dosíci bezvýjimečně a že snaha koncentrační musí ustoupiti, vyžadují-li toho jiné důležitější zájmy. Důsledkem toho stanovil zákon č. 131/1931 Sb. z. a n. sám různé výjimky v druhém a třetím odstavci § 1.

Naproti tomu ustanovuje § 17 ex. ř. výlučnou příslušnost exekučního soudu pro všechny spory tam uvedené, pokud by jinak podle předpisů exekučního řádu nebyla založena věcná nebo místní příslušnost jiného soudu.

Je tedy zřejmo, že přitažlivá moc exekučního soudu, jde-li o případ § 17, odst. 2., ex. ř., převyšuje a zatlačuje příslušnost všech jiných soudů úplně do pozadí, činíc exekuční soud výhradně příslušným bez ohledu na jiná ustanovení o věcné příslušnosti, neustanovuje-li exekuční řád něco jiného.

Ustanovení § 44 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n. tomu nevádí, třeba výpočet ustanovení vydáním tohoto zákona zrušených je pouze demonstrativní, neboť již z výpočtu ustanovení, jež dnem účinnosti zákona pozbyla platnosti, patrné, že zákon tu má na mysli jen poměry normální, kde jde jen o nároky vyvozované ze smluvního poměru ryze pracovního a služebního, nikoli mimořádné poměry jako při exekuci. Předpisy exekučního řádu neměly býti § 44 zákona o soudech pracovních zrušeny, ježto zřejmě nenáleží k »ustanovením o předmětech tímto zákonem upraveným«.

§ 1.

2090.

Do příslušnosti pracovních soudů spadá nárok na provisi jen tehdy, jestliže nárok ten vyvěrá z poměru pracovního. (Rozh. nejv. soudu z 25. října 1935, Rv I 1804/35, Váž. obč. č. 14646.)

Podle § 1 zák. č. 131/31 Sb. z. a n. jsou pracovní soudy výlučně příslušné rozhodovati o sporech z pracovního, služebního neb učebního poměru založeného soukromoprávní smlouvou, vzniklých mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem. Podle § 2 a) jsou pracovní soudy v mezích ustanovení § 1 příslušné rozhodovati zejména ve sporech o mzdu (tisk senátu Nár. shrom. č. 352 z roku 1930 uvádí k tomuto ustanovení, že co do pojmu »provis« nejde tu o zaopatřovací požitky horníků, nýbrž o platy zaměstnanců, zejména v obchodech, provisičních agentů), a to bez rozdílu, zdali jde o osoby pracující výhradně pro jediného zaměstnavatele nebo pro několik zaměstnavatelů. Z toho plyne, že do příslušnosti pracovních soudů spadá nárok na provisi jen tehdy, jestliže nárok ten vyvěrá z poměru služebního (pracovního), že tedy ten, kdo se domáhá takového nároku, jest zaměstnancem žalovaného, tudíž nikoliv i v případech jiných, kde jde o samostatného podnikatele (obchodníka) (čís. 13156 sb. n. s.)*

Podstatným znakem poměru služebního jest, že předmětem smlouvy jsou služby (práce), t. j. určitá služební činnost, nikoli jen jejich výsledek, a že při konání služeb (prací) jest zaměst-

Konkursní pohledávky je výlučně příslušným konkursní soud i tehdy, jde-li o pohledávku ze služebního, pracovního nebo účinného poměru.

* Váž. obč. 13.156 (roz. z 29. XII. 1933, R I 1247/33, v »Pracovním právu«, čís. 765, 805, 826): K příslušnosti pracovních soudů patří i spor o nárok obchodního zástupce na provisi, avšak jen za předpokladu, že nárok ten vyvěrá z poměru služebního (pracovního) a že zástupce (agent) jest zaměstnancem firmy jím zastupované, tudíž nikoliv i v případech, kde obchodního zástupce jest považovati za samostatného podnikatele (obchodníka). Zda jde o poměr toho či onoho druhu, záleží na jednotlivostech případu.

nanec povinen řídit se rozkazy zaměstnavatelovými, čímž vzniká poměr zaměstnancovy vázanosti k zaměstnavateli, pokud jde o jeho činnost, vymezenou služební (pracovní) smlouvou. Těchto předpokladů v souzené věci není podle toho, co sám žalobce ve sporu přednesl a co ve sporu vyšlo najevo. Žalobce domáhá se zaplacení zažalované částky proto, že bylo ujednáno, že žalované firmě zprostředkuje placení schopné zákaznicky a že ho firma odmění 1/2% provisií z obchodů, s těmito zákaznicky uzavřených. Je tedy na bílé dni, že žalované nešlo o to, by si zjednala služby žalobcovy, nýbrž aby jeho prostřednictvím získala zákaznicky, při čemž žalobce měl býti odměňován provisií podle skutečného výsledku, nikoli podle toho, zda a kolik vynaložil práce. Žalobci nebyly předepsány určité pracovní hodiny, nepřevzal na sebe žádné služební povinnosti, nebyl nikterak podřízen firmě. Žalobce nelze tudíž pokládati za zřízence (zaměstnance) žalované firmy a nejde o této věci o smlouvu služební. Spory právní povahy jako spor nynější náležejí příslušnosti řádných soudů, a ježto bylo rozhodnuto o věci, která nenáleží před soudy pracovní, jsou rozsudky nižších soudů a řízení jim předcházející zmatečné (§ 28, odst. 1, čís. 3 zák. čís. 131/31 Sb. z. a n. a § 477 čís. 3 c. ř. s.).

§ 1. 2091.

Předpokladem příslušnosti pracovního soudu je pracovní poměr mezi spornými stranami. (Rozh. nejv. soudu z 24. října 1935, Rv III 270/34, Váž. obč. 14642, Úr sb. č. 2262.)

Žalovaný Jozef U. bol majiteľom parnej mláčačky, ktorou za odmenu roľníkom mlátil obilie. Dňa 24. augusta 1931 mlátil u Imricha H. a pri mlátení pomáhala aj žalobkyňa, ktorú najala k práci manželka Imricha H. Pri práci utrpela žalobkyňa úraz a ponevác nebola poistená proti úrazu u Slovenskej pokladnice pre hospodárskych robotníkov, nedostalo sa jej náhrady za utrpený úraz; žalobou proti majiteľovi mláčačky Jozefovi U. domáhala sa náhrady jej vzniklej škody, proti čomu sa tento bránil tým, že žalobkyňu k práci nezjednal on, ale manželka Imricha H.

Všetky tri stolice vyslovily, že žalobný nárok je dôvodom po práve, Najvyšší súd za týchto dôvodov:

Bezdvoudnou je námítka, že spor patrí pred soud pracovní, neboť je zjištěno, že žalobkyně byla najata k práci při mlátičce manželkou rolníka Imricha H., nikoli žalovaným vlastníkem stroje a tak není žalobkyně se žalovaným v poměru služebním nebo pracovním a tím chybí základní předpoklad působnosti pracovního soudu označený v § 1 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n., t. j. pracovní poměr mezi stranami rozepře.

Exekuce

2092.

Účinnost zabavení mzdy závisí na trvání služební smlouvy. (Rozh. nejv. soudu z 27. června 1935, Rv I 2247/33, Váž. obč. 14.486.)*

*) Váž. obč. 12.943 (rozh. z 21. X. 1933, Rv II 775/31, v »Pracovním právu«, č. 696): Zabavení mzdy se vztahuje jen na pohledávku zaměstnance z určité služební smlouvy, jejímž zánikem přestává i účinnost zákazu poddlužníkovi podle § 294 ex. ř. K platnému zabavení mzdy z nového služebního poměru jest třeba nového zabavení a nového zákazu výplaty mzdy poddlužníkovi. V tom, že dlužník nepřišel po

Dovolatel právem odporuje právnímu názoru odvolacího soudu, že zabavení platu dlužníkova u žalovaného na základě usnesení okresního soudu v H. K. postihuje nejen plat dlužníka jako zaměstnance žalovaného v době zabavení, nýbrž i plat jeho v době opětného zaměstnání u žalovaného od 13. března 1931 do 11. listopadu 1931. V rozhodnutí nejvyššího soudu čís. 12.943 Sb. z. a n. bylo vysloveno, že se zabavení mzdy vztahuje jen na pohledávku zaměstnancovu z určité služební smlouvy, jejímž zánikem přestává účinnost zákazu poddlužníkovi podle § 294 ex. ř., že jest k platnému zabavení mzdy z nového služebního poměru třeba nového zabavení a nového zákazu výplaty mzdy poddlužníkovi. Dovolací soud nemá důvodu, aby se v souzené věci odchýlil od zásad právě uvedených. Výjimečného ustanovení poslední věty druhého odstavce § 299 ex. ř.: »snižili-li se služné pod částku podrobenou exekuci, dosáhne-li však do pěti let opět téže výše, vztahuje se účinnost zástavního práva také na zvýšené příjmy«, nelze obdobně použití na případ, že původní služební poměr byl zrušen a že dlužník uzavřel napotom s tímž zaměstnavatelem novou služební smlouvu. Újmě, jež by vzešla vymáhajícimu věřiteli tím, že dlužník vystoupil ze služby u poddlužníka a potom ji opět nastoupil, může vymáhající věřitel čeliti tím, že si dá zabaviti a přikázati k vybrání pohledávku dlužníka proti poddlužníku z nového služebního poměru, čímž vzejdou jen dlužníku nové exekuční útraty. Proti maření exekuce zrušením služebního poměru a opětným jeho obnovením jest pak věřitel chráněn trestními předpisy o maření exekuce.

2093.

Dočasná opatření v exekučním a konkursním řízení proti nezaměstnaným. Samostatnou výdělkovou činností podle § 4, odst. 2. zák. č. 34/1934 Sb. z. a n. není pouhá kapitálová účast společníka obchodního podniku anebo jeho účast hmotnými prostředky. (Rozh. nejv. soudu z 25. listopadu 1935, R I 1166/35; Úr. sb. 2326, Váž. obč. 14.730.)

Konkurs

2094.

Upadli-li žalovaný zaměstnavatel za sporu z poměru pracovního v konkursu a nepřihlásil-li žalující zaměstnanec pohledávku v konkursu, může dalším sporem domáhati se zaplacení jen ze jmění konkursu nepodléhajícího. (Rozh. nejv. soudu z 24. října 1935, Rv I 1272/35, Váž. obč. 14639.)

V souzené věci bylo za sporu usnesením krajského soudu v L. ze dne 3. dubna 1933 na jmění žalovaného družstva zavedeno konkursní řízení. Prohlášením konkursu byl spor přerušen (§ 8 konk. ř.) a bylo v něm pokračováno k návrhu žalobkyně. Spor přerušený podle § 8 konk. ř. zůstává i po znovuzahájení (§ 115 konk. ř.) touž rozepří, ovšem uzpůsobenou předpisům úpadkového řádu. Návrh na znovuzahájení sporu zahrnuje již sám v sobě návrh na úpravu žalobní žádosti ve smyslu úpadkového řádu, návrh na plnění přeměňuje se v návrh určovací a změna usku-
tečňuje se sama sebou, bez formálních předpo-

krátký čas do práce, nelze ještě spatřovati zrušení služebního poměru neurčitěho trvání a důsledkem toho nelze v nastoupení práce u téhož zaměstnavatele za týchž podmínek shledávati ujednání nového služebního poměru.

kladů § 235 c. ř. s. Odvolacímu soudu nelze tedy vytýkati právní mylnost (čís. 4 § 503 c. ř. s.) proto, že se snažil opravou podle § 419 c. ř. s. uzpůsobiti původní žalobní žádost ustanovením konkursního řádu. Ovšem nepostupoval odvolací soud v tomto směru důsledně a správně, ježto nevyslovil v rozsudku, že se ve sporu pokračuje proti správci konkursní podstaty a že za řízení úpadkového nelze dosíci rozsudku na plnění, nýbrž že se návrh na plnění proměňuje v návrh určovací (§ 112 konk. ř.). Mylně má odvolací soud i za to (čís. 4 § 503 c. ř. s.), že nesejde na tom, zda žalobkyně přihlásila zažalovanou pohledávku v konkursu. Ustanovuje § 104 (1) konk. ř., že pohledávky konkursních věřitelů jest přihlásiti v konkursu, a to i tenkrát, když byl o nich zahájen spor. Že žalobkyně náleží ke konkursním věřitelům, nemůže býti pochybnost vzhledem k ustanovení § 3, odst. 3 konk. ř. Nepřihlásila-li žalobkyně svou pohledávku podle předpisu úpadkového řádu, nemůže k ní býti přihlíženo v konkursu a pohledávka nemůže býti ani zjištěna podle předpisů §§ 107 a násl. konk. ř., tedy ani likvidační žalobou (§§ 112 a násl. konk. ř.). Za konkursního řízení nemůže věřitel nepřihlášenou konkursní pohledávku vymáhati ani jiným způsobem proti podstatě, nýbrž jen proti dlužníku ze jmění konkursu nepodléhajícího, což však žalobkyně neučinila, ona neobmezila žalobní žádost v tomto směru a navrhla, aby bylo ve sporu pokračováno proti správci konkursní podstaty. Odvolací soud tedy pochybil (čís. 2 § 503 c. ř. s.), nevyhověl-li návrhu na vyzádnání konkursního spisu a nezjistil-li z něho, zda žalobkyně nárok, jehož se domáhá sporem, přihlásila v konkursu žalovaného společenstva.

§ 54.

2095.

I. Služebními kaucemi, které podle § 54 č. 2 konk. řádu náležejí do první třídy konkursních pohledávek, jest rozuměti t. zv. »nepravidelné jistoty«, které přecházejí odevzdáním do vlastnictví zaměstnavatelova a při nichž zaměstnancům, kteří jistotu dali, přísluší jen právo žádati zpět své peněžitě plnění.

II. Služební kauce, zřízení ve formě zástavního práva, nenáleží vůbec ke jmění úpadcovu a zaměstnanci mohou jejich vrácení se domáhati z důvodu vlastnického práva, majíce nárok na vyloučení takové kauce z konkursní podstaty podle § 47 konk. řádu, (Rozh. nejv. soudu z 25. října 1935, Rv I 1710/35, Váž. obč. 14645.)

Služební jistota (kauce) bývá zřízena pravidelně ve formě zástavního práva. Jsou však možné i případy, v nichž jistota přechází odevzdáním do vlastnictví zaměstnavatelova a zaměstnanci, který jistotu dal, přísluší jen právo žádati zpět své peněžitě plnění, proti kterémuž nároku může ovšem zaměstnavatel uplatňovati své nároky na náhradu škody kompensací (pignus irregulare). Podle § 54 čis. 2 konk. ř. (zák. čis. 64/31 Sb. z. a n.) náležejí do první třídy konkursních pohledávek pohledávky úpadcových zaměstnanců z poměru služebního nebo pracovního a zejména též nároky na vrácení služebních kaucí. Pokud jde o případy zřízení kauce ve formě zástavního práva, nebylo třeba zaměstnancům zajistiti zvláštním předpisem zákona právo, žádati takové jistoty zpět v první třídě konkursních věřitelů, ježto zaměstnanec zůstal vlastníkem odevzdané jistoty, zástava nenáleží ke jmění úpadcovu a zaměstnanec může její vrácení se domáhati (vindikací) z důvodu vlastnického práva (§ 47 konk. ř.). Má tedy § 54 čis. 2 konk. ř. na mysli t. zv. nepravidelné jistoty (kauce), (pignus irregulare), při nichž zaměstnanci přísluší jen nárok na vyplacení složené částky za kauci, jakmile došlo ke skončení služebního poměru, t. j. konkursní nárok. Tento nárok byl podle konkursního řádu z roku 1914 zařazen do třetí třídy úpadcových věřitelů, čímž zřejmě nebyla poskytnuta zaměstnancům právní ochrana, a ježto bylo nutno učiniti nějaká ochranná opatření ve prospěch služebních jistot, byly výsady zaměstnanců v § 54 čis. 2 konk. řádu z roku 1931 rozšířeny také na jiné nároky ze služebního poměru a obzvláště na vrácení služebních kaucí (viz důvodovou zprávu k vládnímu návrhu konk. ř. tisk. senátu 253/1930). V souzené věci byla částka 20.000 Kč žalobcem složena jako kauce za případné náhradní nároky žalovaného družstva ze žalobcova služebního poměru a při tom vymíněno, že družstvo může touto částkou volně naložiti ve svém závodě. Jde tedy o nepravidelnou jistotu (kauci) a nikoliv o pouhou záptýžku, ježto odevzdaná částka měla býti především zárukou na splnění povinností zaměstnancových ze služební smlouvy a za případné nároky zaměstnavatelovy na náhradu škody a jen vedlejším ujednáním bylo zaměstnavateli přenecháno i užívání jistiny. Ježto žalobcův služební poměr byl již skončen a žalovaným družstvem žádné náhradní nároky uplatňovány nebyly, je již z tohoto důvodu žalobní žádost opodstatněna.

Z rozhodnutí ve věcech sociálně pojišťovacích.

Sociální pojištění

§ 5.

2096.

U osoby, která provozuje zaměstnání námezdní a požívá doživotního důchodu z dřívějšího poměru služebního, lze zaměstnání ono kvalifikovati jako vedlejší ve smyslu § 2, odst. 1. zák. čis. 221/1924 Sb., je-li zaměstnání ono při srovnání s celkovou hospodářskou a sociální situací osoby té podružným. (Nál. nejv. spr. soudu z 15. října 1935, č. 18.812/35, Boh. A 12.081; prejudikatura: Boh. A 7563/28, 8718/30, 10.715/33.)*

Jde tedy o to, zda zaměstnání Fr. Č., majícího důchod z dřívějšího poměru služebního, u dr. S. lze kvalifikovati zásadně jako zaměstnání hlavní či vedlejší, neboť jako zaměstnání

to při srovnání s celkovou hospodářskou a sociální situací osoby té podružným.

Boh. A 8718 (nál. z 3. IX. 1930, č. 13.655, v »Pracovním právu« č. 162): I. Osoby, které na základě dřívější služby veřejné (státní atd.) požívají odpočívých nebo zaopatřovacích požitků, nejsou z tohoto důvodu vyloučeny z pojištění podle § 5, lit. a), resp. § 6, lit. a) zák. č. 221/24. — II. U osoby, která má doživotní důchod z dřívějšího poměru služebního a která provozuje nějaké zaměstnání námezdní, lze zaměstnání to kvalifikovati jako vedlejší ve smyslu § 2, odst. 1. zák. č. 221/24, je-li zaměstnání to při srovnání s celkovou hospodářskou a sociální situací osoby té podružným.

Boh. A 10.715 (nál. z 18. IX. 1933, č. 1658/32, v »Pracovním právu« č. 654): K výkladu pojmu »vedlejší zaměstnání« podle § 2 zák. č. 221/24 Sb.

*) Boh. A 7563 (nál. z 20. XI. 1928, č. 10.942/27, v »Pracovním právu«, r. VIII, str. 45): Provozuje-li osoba, mající doživotní důchod z dřívějšího služebního poměru (pensisty), nějaké zaměstnání námezdní, lze toto zaměstnání kvalifikovati jako vedlejší ve smyslu § 2, odst. 1. zák. č. 221/24, je-li zaměstnání

vedlejší by arci jeho pojistnou povinnosť podľa § 2, odst. 1., zák. č. 221/24 Sb. nezakládalo. Zábýva sa touto otázkou v obdobných sporech, vyslovil nss. již v nál. Boh. A 7563/28, 8718/30 a 10.715/33*) právni názor, pri ktorom trvá i v nýnejšom sporu, že u osoby, ktorá má doživotní důchod z dřívějšího poměru služebního, a která provozuje nějaké zaměstnání námezdní, lze zaměstnání toto kvalifikovati jako vedlejší ve smyslu § 2, odst. 1., zák. č. 221/24 Sb., je-li zaměstnání to při srovnání s celkovou hospodářskou a sociální situací osoby té podružným. Pro posouzení této otázky jest pak mimo jiné skutečnosti zajisté rozhodným především zjištění, jaký příjem má veřejný zaměstnanec-pensista, jenž má pensijní nebo zaopatřovací požitky z dřívějšího svého služebního poměru, ze soukromého poměru námezdního, neboť na základě takového bezvadného zjištění lze teprve tuto skutečnost zhodnotiti, zda se její jen jako zaměstnání podružné či jako životní postavení a základ existence dotčené osoby.

Je nesporné, že Č. měl od města Nitry roční pensijní požitky 4700 Kč. Žal. úřad zjišťuje pak, že jeho honorář u dr. S. činil 500 Kč měsíčně. Poukazuje-li stížnost na to, že Fr. Č-ovi jako úředníku se 24 služebními lety přísluší roční pense 9600 Kč, nemá tento poukaz při řešení otázky, je-li jeho zaměstnání u dr. S. podružným, se shora výtčeného hlediska právního významu, je-li nesporné, že po dobu tohoto jeho zaměstnání vyplácelo mu město Nitra skutečně ročně pensí toliko 4700 Kč, takže jen tato výše skutečně vypláčených pensijních požitků jest při posuzování uvedené otázky rozhodnou. Rovněž tak jest právně irrelevantní poukaz stížnosti na to, že ono zaměstnání jest přechodné a že jest mu poskytováno z důvodů humanitních, poněvadž, i kdyby tomu tak bylo, neplynulo by z toho ještě, že nemůže býti proto zaměstnáním hlavním, neboť uvedené momenty podle toho, co shora bylo uvedeno, nezabavují je povahy takového zaměstnání. Že by bylo vykonáváno jen příležitostně, stížnost netvrdí.

Podle těchto úvah byl by snad kladný výrok žal. úřadu o pojistné povinnosti Č-ově ve shodě se zákonem, arci za předpokladu, že jeho úsudek, že zaměstnání Č-ovo u dr. S. jest hlavním proto, že Č. měl z něho příjem 500 Kč měsíčně, spočívá na procesně bezvadně zjištěném a bezpečném podkladě.

§ 5.

2097.

Príležitostným zamestnaním, vyňatým z poistnej povinnosti podľa § 2, odst. 1., zák. č. 221/1924 Sb. z. a n., v znení zák. č. 184/1928 Sb. z. a n., je práca, ktorá so zreteľom na obvyklé zamestnanie je zjavom náhodným, ojedinelým a ktorá nie je riadnym zdrojom výživy pracujúcej osoby. (Rozh. nejv. súdu z 17. XII. 1935, Rv III 1056/35; Úr. sb. č. 2370.)

Poisteniu podľa zákona č. 221/1924 v znení zák. č. 184/1928 Sb. z. a n. podliehajú podľa ustanovenia § 2 všetky osoby, ktoré vykonávajú prácu alebo služby na základe smluvného pomeru pracovného, služebného alebo učňovského. Z poistnej povinnosti sú vyňaté len osoby uvedené v §§ 5 a 6 cit. zák. Medzi tieto osoby žalobník nepatrí. Príležitostným zamestnaním, z poistnej povinnosti vyňatým, je práca, ktorá so zreteľom k obvyklému zamestnaniu je zjavom náhodným, ojedinelým a ktorá nie je riadnym zdrojom výživy osoby pracujúcej. Žalovaný Ludivít S. vôbec netvrdil, že tieto podmienky sú u žalobníka dané.

§ 12.

2098.

I. »Pomocnicemi v domácnosti« podľa § 12, odst. 6 zák. č. 221/1924 ve znění zák. č. 184/1928 Sb. jsou osoby ženské zaměstnané pracemi, které s udržováním domácnosti bezprostředně souvisí. — II. Domácností je zařízení, sloužící k ukájení životních potřeb osoby fyzické, jako bydlení, stravování, péče o prádlo a šatstvo a pod. (Nál. nejv. spr. soudu z 22. října 1935, č. 19.022/35, Boh. A 12090. Prejudikatura: Boh. A 11.379/34.)*)

Jak nss. v nál. Boh. A 11.379/34 vyslovil a bližšie odvodnil, rozumějí se »pomocnicemi v domácnosti«, uvedenými v § 12, odst. 6 zák. č. 221/1924 ve znění zák. č. 184/1928 Sb. osoby ženské, zaměstnané pomocnými pracemi v domácnosti, t. j. takovými pracemi, jež s udržováním domácnosti bezprostředně souvisí. Domácností pak se rozumí zařízení, sloužící k ukájení životních potřeb fyzické osoby, jakými jsou bydlení, stravování, péče o prádlo, šatstvo atd. Tamtéž vysloveno, že i právnická osoba může býti zaměstnavatelem pomocnic v domácnosti, zřídí-li určité zařízení, sloužící k ukájení svrchu uvedených potřeb fyzických osob. Zařízení to bude pak domácností, spotřebním hospodářstvím těchto fyzických osob.

Z hořejší definice »domácnosti« jde, že lze za domácnost považovati jen takové spotřební hospodářství, jež slouží k ukájení služebních potřeb fyzické osoby, jakými jsou bydlení, stravování, péče o prádlo, šatstvo atd., tudíž zařízení, jehož úkolem a určením jest ukájení zmíněné životní potřeby fyzických osob, ať již jednotlivých nebo sdružených v pospolitost.

§ 17.

2099.

Viac zamestnávateľov, ktorí opominuli prihlásiť zamestnanca k invalidnému poisteniu a tým mu zapríčinili škodu, sú zodpovední za škodu solidárne podľa predpisov občianskeho práva. (Rozh. nejv. súdu zo 17. decembra 1935, Rv III 1056/35, Úr. sb. č. 2370.)

Žalobník utrpel úraz, v dôsledku ktorého stal sa práce neschopným. Pred úrazom bol zamestnaný u II. a V. žalovaných tak, že u každého z nich vždy určitú dobu pracoval. Jeho nárok na invalidnú rentu bol sociálnou poisťovnou zamietnutý z dôvodu, že nemal dostatočný počet príspevkových týždňov. Žalobou sa domáha, aby žalovaní boli zaviazaní solidárne mu platiť po dobu jeho práce neschopnosti to, čo mu na invalidnej rente ušlo zavinením žalovaných, ktorí ho k poisteniu včas neprihlásili. Oba nižšie súdy žalobe čiastočne vyhoveľ. Najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu rozviazal a upravil ho, aby v spore pokračoval, skutkový stav riadne zistil a znova rozhodol. Dôvody: Zamestnávateľ, ktorý opominul zamestnanca prihlásiť k invalidnému poisteniu, je tomuto zodpovedný podľa predpisov občianskeho práva. Podľa týchto predpisov ručí viac osôb, ktoré škodu zapríčinili, solidárne. Je preto rozhodnutie odvolacieho súdu v tomto smere správne a žalobný nárok čo do právneho základu po práve.

*) Boh. A 11.379 (nál. z 23. VI. 1934, č. 13.010, v »Pracovním právku« č. 1041): Také právnická osoba může býti zaměstnavatelem pomocnice v domácnosti ve smyslu § 12, odst. 6. zák. č. 221/1924 Sb. ve znění zák. č. 184/1928 Sb.

V oboru pojištění nemocenského nemá zaměstnanec proti zaměstnavateli nárok na náhradu škody z důvodu, že zaměstnavatel nevyhověl ohlašovací povinnosti. — Nepodáním přihlášky k pojištění invalidnímu a starobnímu může zaměstnanec vzniknouti škoda, která je v příčinné souvislosti s porušením ohlašovací povinnosti zaměstnavatele. (Rozh. nejv. soudu z 13. prosince 1935, Rv I 754/1935, Právo čs. č. 311/II.)

Nejvyšší soud ve sporu zaměstnankyně proti bývalým zaměstnavatelům o náhradu škody částečně potvrdil souhlasné rozsudky nižších soudů, kterými byla žaloba zamítnuta, částečně však vyhovět dovolání, oba rozsudky, pokud se týkaly částek 7300 Kč a 8000 Kč, zrušil a vrátil věc soudu první stolice, aby ji v rámci zrušení znovu projednal a rozhodl. V důvodech uvedl:

Soud dovolací obírá se předem dovolacím důvodem mylného právního posouzení věci (§ 503, č. 4 c. ř. s.). Oba nižší soudy zamítly žalobu, ježto vycházely z právního názoru, že zaměstnanec nemá proti zaměstnavateli nárok na náhradu škody z důvodu, že zaměstnavatel nevyhověl ohlašovací povinnosti podle §§ 7 a 17 zákona č. 221/1924 v doslovu zákona č. 184/1928 Sb. z. a n. Tato zásada platí jen pro obor pojištění nemocenského, jež vzniká podle § 7 zákona dnem, kdy pojištěnec počal vykonávat práci nebo služby povinně pojištěné, nehledíc k tomu, zda přihláška byla rádně a včas učiněna. (Srov. sb. n. s. č. 8411, 12.882.*)

Naproti tomu pojištění invalidní a starobní vzniká podle § 7, odst. 2 téhož zákona sice zásadně rovněž dnem, kdy pojištěnec počal vykonávat práci nebo služby pojištěním povinné, avšak jen za další podmínky, že byl zaměstnanec včas k pojištění přihlášen, jinak vzniká toto pojištění teprve dnem, kdy přihláška došla pojišťovně, nebo kdy byla doporučené dána na poštu. Byla tudíž zákonem opouštěna při tomto druhu pojištění zásada, že pojištění vzniká ipso jure. Z této dolíčené úpravy obou uvedených odvětví sociálního pojištění vyplývá, že nelze v obou případech stejně posuzovati následky porušení ohlašovací povinnosti zaměstnavatelovy.

Pokud jde o nemocenské pojištění, nemůže zaměstnanec z porušení této povinnosti vzejít škoda, ano se toto pojištění řídí stavem skutečným a nárok vzniká již počátkem výkonu služeb nebo prací povinně pojištěných. Pojištěnec může a má své nároky na dávky pojištění nemocenského

uplatňovati vždy jen proti nositeli pojištění, takže žaloba o náhradu škody proti zaměstnavateli z důvodu porušení jeho ohlašovací povinnosti nemůže v takovém případě míti úspěch.

To platí v souzené věci zřejmě o nárocích, pokud je žalobkyně uplatňuje z důvodu léčení (220 Kč) a jízd od nemocnice (624 Kč).

Právem tedy nebylo nižšími soudy vyhověno žalobnímu udání, pokud jde o tyto částky.

Pokud jde o bolestné v částce 5000 Kč, nenáleží toto k dávkám, jež jest nemocenská pojišťovna povinna poskytnouti pojištěncům (§ 95 zákona č. 221/1925 v doslovu zákona č. 184/1928 Sb. z. a n.) a mohlo by býti žalobkyni přisouzeno jen tehdy, kdyby přednesla a prokázala určité skutečnosti, odůvodňující zavinění žalovaných podle § 1295 obč. zákona, případně § 1157 obč. zákona. To se však v tomto sporu nestalo, neboť žalobkyně opřela všechny nároky žalobou uplatňované jediné o to, že nebyla žalovanými přihlášena u nemocenské pojišťovny.

Jinak jest tomu, pokud žalobkyně uplatňuje nároky na náhradu stravy a ušlého výdělků za dva roky v částce 7300 Kč a 8000 Kč.

Žalobkyně přednesla v tom směru, že si dne 14. srpna 1930 poranila při čištění kuchyňského náčiní prostřední prst levé ruky, že důsledkem toho onemocněla a byla v lékařském ošetřování, že nastalo u ní trvalé zmrzačení středního prstu a že po dva roky nemohla konati práce (§ 109 zákona č. 184/1928 Sb. z. a n.) a že žalovani jsou jí právi z náhrady škody, ježto jako její zaměstnavatelé nevyhověli ohlašovací povinnosti. Tím zřejmě uplatňuje žalobkyně náhradu za důchod invalidní (§§ 106 a 109 zákona č. 221/1924 v doslovu zákona č. 184/1928 Sb. z. a n.).

Pojištění invalidní a starobní jest zásadně závislé na podání přihlášky a na jejím obsahu, takže jejím nepodáním může pojištěnci vzniknouti škoda, jsoucí v příčinné souvislosti s porušením povinnosti nařízené zaměstnavateli zákonem pod trestní sankcí. Jde tu zřejmě o soukromoprávní nárok zaměstnancův proti zaměstnavateli podle třicáté hlavy o náhradě škody (srov. rozhodnutí č. 13.390, 12.882, 10.683, 10.223 a j. sb. n. s.).

Pensijní pojištění

2101.

Číšník, který konal pouze dopoledne službu číšníka obsluhujícího i účtujícího, odpoledne a večer jen službu číšníka obsluhujícího a pouze jednou týdně zastupoval odpoledne i večer vrchního (účetujícího) číšníka, nepodléhá pensijnímu pojištění. (Rozhodnutí nejv. soudu z 15. listopadu 1935, Rv II 479/35, Úr. sb. č. 2311, Váž obč. 14709, Právo čs. č. 376/II.)

Žaloba vdovy po číšníkovi o placení vdovské renty pro nepřihlášení jejího zemřelého manžela k pensijnímu pojištění byla soudy všech tří stolic zamítnuta. Nejvyšší soud v důvodech uvedl: Jde o to, zda Karel H. byl pojištěním povinen podle zákona č. 89/1920 Sb. z. a n. V tomto směru jest rozhodné ustanovení § 1, odst. 2 a) cit. zákona, podle něhož jsou pojištěním povinni zaměstnanci, kteří vykonávají převážně práce duševní, nebo kteří k pracím jiných osob pravidelně dozírají.

Podle zjištění nižších soudů vykonával Karel H. úkony ranního číšníka (t. zv. »Frühstücksrechner«), záležející v tom, že od 7 hodin ráno do 12 hodin poledne zastával službu jak číšníka obsluhujícího, tak i číšníka účtujícího. V poledních hodinách obsluhoval tedy hosty a přejímal od nich peníze, a byl-li sám v kavárně, jak to

*) Váž. obč. 8411 (rozh. z 26. X. 1928, Rv I 162/28, v »Pracovním právu«, r. VIII., str. 31). Zaměstnanec nemá proti zaměstnavateli nárok na náhradu škody z důvodu, že zaměstnavatel nevyhověl rádně ohlašovací povinnosti podle § 19 pokud se týče § 18 (1) a) nem. zák.

Váž. obč. 10.223 (rozh. z 10. X. 1930, Rv I 1238/29, v »Pracovním právu« č. 183): Zaměstnanec nemůže se domáhati na zaměstnavateli náhrady škody proto, že nepřihlásil podnik k úrazovému (nemocenskému) pojištění.

Váž. obč. 10.683 (rozh. z 10. IV. 1931, Rv I 578/30, v »Pracovním právu« č. 252): Z toho, že zaměstnavatel opominul přihlásiti zaměstnance k nemocenskému pojištění, nelze vyvozovati jeho povinnost, by hradil léčebné náklady, jež na léčení pojištěncovo vynaložila třetí osoba.

Váž. obč. 12.882 (rozh. z 6. X. 1933, R I 883/33, v »Pracovním právu« č. 657): Zaměstnavatel, jenž opominul přihlásiti zaměstnance k invalidnímu a starobnímu pojištění, jest mu práv náhradou škody z toho vzniklé podle předpisů občanského zákoníka, zvláště též podle jeho třicáté hlavy o náhradě škody.

Váž. obč. 13.390 (rozh. z 23. III. 1934, Rv I 1283/32, v »Pracovním právu« č. 808): Náhradní nárok zaměstnanec proti zaměstnavateli zakládá jen porušení ohlašovací povinnosti k pojištění invalidnímu a starobnímu, nikoliv k pojištění nemocenskému.

zjistil odvolací soud, je opodstatněn závěr, že manuální výkony ryze čišnické, jako donášení nápojů, nápomoc hostů při svlékání a oblékání, donášení novin, telefonních seznamů a pod. převyšovaly duševní úkony (vypočtení účtů a přijetí peněz od hostů), zvláště, hledí-li se k známé zkušenosti, že dopolední obchod je pouze podřadnou částí celkového obrátu v kavárnách. Dále bylo zjištěno, že odpoledne a večer zastával Karel H. výhradně službu jen čišníka obsluhujícího a jen jednou týdně zastupoval odpoledne i večer Rudolfa P., který byl v podniku ustanoven vrchním čišníkem (účtující čišníkem). Hledí-li se k tomuto celkovému zaměstnání Karla H., nelze tedy důvodně za to míti, že konal převážně služby, které vzhledem k požadavku určité kvalifikace a vzhledem k významu a důležitosti výkonů pro podnik vybočovaly z mezí rázu obyčejných, t. j. služeb čišnických, jež lze pokládati jen za výkony rázu podřadného.

§ 17. 2102.

Invalidita není dána, pokud způsobilost zaměstnancova neklesá do té míry, že nelze jej již považovati za schopna k výkonu povolání. (Rozh. vrchního pojišťovacího soudu z 4. června 1934, Cpo 430/33-1, Pensijní pojištění str. 85/XV.)

Podle § 17 pens. zák. nárok na invalidní důchod má pojištěnec trvale nezpůsobilý k výkonu svého povolání. Zákon nezmiňuje se o snížení této způsobilosti o určitá procenta. Příslušníci určitého povolání nejsou k němu stejně způsobilí. Tato způsobilost přesahuje u některých průměr, kdežto u jiných průměru toho nedosahuje. I zaměstnanci, jejichž způsobilost k povolání jest podprůměrná, jsou ještě k povolání způsobilí, dokud jejich způsobilost neklesla takovou měrou, že podle povšechných pojmů hospodářského života nelze je již pokládati za schopné ke svému povolání.

§ 17. 2103.

Nárok na invalidní důchod při přechodné invaliditě nemůže vzniknouti, nebyl-li vyčerpán nárok na nemocensk. (Rozh. vrchního pojišťovacího soudu z 13. března 1936, Cpo 2308/35.)

Nárok na důchod invalidní při dočasné nezpůsobilosti k povolání předpokládá podle § 17, odst. 2., pens. zák. vyčerpání nároku na nemocensk. Nárok takový nevzniká, když nemocensk. nebylo vyčerpáno anebo nebyl nárok na ně vůbec uplatněn. Vyčerpání nároku na nemocensk. nastává tehdy, byla-li nemocensk. podpora vyplácena nejméně po dobu zákonem pro to zvláště stanovenou. Dříve než žalobce nárok na nemocensk. vyčerpá, není u něho zákonný předpoklad pro dosažení invalidního důchodu splněn. Podle přípisu nemocensk. pojišťovny bylo žalobci vypláceno nemocensk. od 17. VIII. 1934 do 11. února 1935, pokud se týče do 24. III. 1935.

Z toho plyne, že žalobce nevyčerpá nárok na nemocensk. za dobu zákonitou 1. roku a nárok nevyčerpá ani do doby před vynesením napadlého rozsudku.

§ 17. 2104.

Pro posouzení invalidity je rozhodným objektivně zjištěný zdravotní stav v době vynesení rozsudku pojišťovacího soudu. (Rozh. vrchního pojišťovacího soudu ze dne 13. března 1936, Cpo 2245/35.)

Žalobce uváděl v odvolání, že se jeho zdravotní stav horší, že nyní jest k práci zcela nezpůsobilý. Vrchní pojišťovací soud rozsudkem shora označeným odvolání zamítl z důvodu, že nelze k takovým tvrzením v odvolacím řízení přihlížeti, neboť pro posouzení invalidity žalobce je rozhodným objektivně zjištěný zdravotní stav v době vynesení rozsudku prvního stolice (§ 406 c. ř. s.).

Úrazové pojištění

2105.

Zaměstnavatel je povinen náhradou zaměstnanci utrpěvšímu úraz jen, jestliže ho zavinil nedbalostí, kvalifikovanou podle § 81, odst. 2., zák. č. XIX/1907, t. j. jestliže opominul zvláštní opatření, přikázaná mu vrchností z bezpečnostních důvodů. (Rozhodnutí nejv. soudu z 29. ledna 1936, Rv III 299/35; Sb. min. sprav. č. 1338.)

Podle prvního odstavce § 82 zák. č. XIX/1907 může býti v případech nedbalosti trestním soudem zjištěné stanovena povinnost zaměstnavatele k náhradě škody, lze-li rozsudkem trestního soudu zjistiti kvalifikovanou nedbalost ve smyslu druhého odstavce § 81 cit. zák. V případech jiné nedbalosti není zaměstnavatel poškozenému zaměstnanci povinen za příčinou úrazu k žádné náhradě škody (druhý odstavec § 82 cit. zák.). Podle druhého odstavce § 81 cit. zák. je tu kvalifikovaná nedbalost zaměstnavatelova jen tehdy, neprovedl-li zaměstnavatel ochranných opatření, nařízených vrchností na základě zákona, anebo nepostaral-li se o takto nařízená opatření. Z doslovu cit. zák. ustanovení plyne, že o takové kvalifikované nedbalosti může být řeč jen tehdy, jde-li o neprovedení aneb o nepostarání se o zvláštní opatření, uložená zaměstnavateli vrchností podle zákona z důvodu bezpečnosti osob u něho zaměstnaných. Avšak pravoplatným trestním rozsudkem krajského soudu ze dne 2. prosince 1932, č. j. Tk III a 614/32-19, taková kvalifikovaná nedbalost žalovaného zjištěna nebyla, nýbrž byla zjištěna jen nedbalost ta, že dovozetel dal svázati dva žebříky drátem tak nedostatečně a nedbale, že tyto žebříky se uvolnily a následkem toho žalobce pádem se žebříku úraz utrpěl. Jeví se tedy žalobní nárok v celém rozsahu neopodstatněným.

Poznámky.

Časopisy.

Pensijní pojištění (roč. XV., č. 3) dr. Vilém Butschek »Ručení osoby, jež převzala závod, za pojistné, které měl platiti předchůdce, podle § 70 pensijního zákona.«

Richterzeitung (roč. XVIII., č. 6) dr. Klatz »Krankheit und Arbeitsunfähigkeit im Sinne des Krankenversicherungsgesetzes«.

Juristenzeitung (roč. XVII., č. 12) dr. W. Butschek »Die Novellierung der Bergarbeiterversicherung«.

Vychází 20. každého měsíce. — Předplatné ročně Kč 20.—, s přílohou „Archiv pracovního a sociálně pojišťovacího práva“ ročně Kč 32.—, pro předplatitele časopisu „Odborové sdružení československé“ Kč 12.—, s přílohou „Archiv pracovního a sociálně pojišťovacího práva“ Kč 18.—, nebo doplatek úměrný zvýšenému rozsahu. — Redakce, správa a výpravna v Praze I., Na Perštýně 11. — Majitel: Odborové sdružení československé. — Vydavatel a odpovědný redaktor Rudolf Tayerle. — Řídící redaktor Jaromír Hlaváček. — Tiskem Lidové knihtiskárny A. Němec a spol., Praha II., Hyberská ul. 7. — Novinová sazba povolena řed. pošt a telegr. 208.987-VIII.-1927. Podací úřad Praha 25.